

تاریخ مختصر فلسفه جدید

از دکارت تا ویتگنشتاین

مجموعه فلسفه غرب | ۲۱ |

این کتاب ترجمه‌ای است از:

**A Short History of Modern Philosophy:
From Descartes to Wittgenstein,
Roger Scruton, Routledge.**

Scruton, Roger

تاریخ مختصر فلسفه جدید: از دکارت تا ویتگنشتاین
نویسنده راجر اسکروتن؛ مترجم اسماعیل سعادت؛
تهران: حکمت، ۱۳۹۵.

۴۰۵ ص

شابک: 978-964-244-168-6

فیبا

عنوان اصلی:

A Short History of Modern Philosophy: From Descartes to Wittgenstein

چاپ قبلی: حکمت، ۱۳۸۲ (بافروست)

کتاب‌نامه، نمایه

از دکارت تا ویتگنشتاین

فلسفه جدید

سعادت، اسماعیل، ۱۳۵۲ -، مترجم

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۵ ت ۵ الف/۷۹۱ B

رده‌بندی دیویی: ۱۹۰

شماره کتابشناسی ملی: ۴۲۱۱۵۴۴

مشارت حکمت

تهران، خیابان انقرب، ابتدای نوریچ، شماره ۹۴، کدپستی ۱۳۱۵۶۹۴۱۶۴

تلفن: ۶۱۲۹۲ ۶۶۶۱۵۰۰۱/۶۶ ۶۴۱۵۰۰۱ نمایر: ۶۶۴۰۶۵۰۵

سامانه پیام کوتاه: ۰۲۱-۹۵۰۰۸۷

www.mat-ins.com

info@mat-ins.com

تاریخ مختصر فلسفه جدید: از کارت ویتگشتاین

راجر اسکروتن

اسماعیل سعادت‌خمسه

ویراستار: وحید غلامی فرد

چاپ نخست [ویرایش جدید]: ۱۳۹۵ ش/۱۴۳۸ ق

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۴۴-۱۶۸-۶

حروفچینی و صفحه‌آرایی: مؤسسه فرهنگی هنری حکمت

چاپ و صحافی: شرکت چاپ و نشرکیمیای حضور

(کلیه حقوق محفوظ و مخصوص ناشر است)

تکثیر، انتشار و بازنویسی این اثر یا قسمتی از آن به هر شیوه (از قبیل چاپ، فتوکپی، الکترونیکی، صوت و تصویر) بدون اجازه مکتوب ناشر ممنوع است و پیگرد قانونی دارد.

قیمت: ۳۳۰۰۰ تومان

فهرست

۹	پیش‌گفتار
۱۳	۱. تاریخ فلسفه و تأسیخ آراء و عقاید
۲۷	۲. ظهور فلسفه جدید
۴۳	بخش ۱. عقل‌گرایی
۴۵	۳. دکارت
۵۹	۴. انقلاب دکارتی
۷۳	۵. اسپینوزا
۹۵	۶. لایبنیتس
۱۱۳	بخش ۲. تجربه‌گرایی
۱۱۵	۷. لاک و برکلی
۱۴۵	۸. ایده علم اخلاق
۱۶۵	۹. هیوم
۱۸۳	بخش ۳. کانت و ایدئالیسم
۱۸۵	۱۰. کانت ۱: نقد عقل محض
۲۰۱	۱۱. کانت ۲: اخلاق و زیبایی‌شناسی
۲۲۳	۱۲. هگل

۸ تاریخ مختصر فلسفه جدید

۱۳. واکنش‌ها: شوپنهاور، کرکگور و نیچه
۲۴۵
- بخش ۴. دگرگونی سیاسی
۲۶۳
۱۴. فلسفه سیاسی از هابز تا هگل
۲۶۵
۱۵. مارکس
۲۸۵
۱۶. فایده‌گرایی و پس از آن
۳۰۵
- بخش ۵. فلسفه جدید
۳۲۵
۱۷. فرگه
۳۲۷
۱۸. پدیدارشناسی و نازیستانیالیسم
۳۴۵
۱۹. ویتگنشتاین
۳۶۷
- کتاب‌شناسی
۳۸۷
- نمایه
۳۹۹

پیش‌گفتار

این کتاب، از نظر فلسفی، تصویری ترکیبی از تاریخ فلسفه جدید به دست می‌دهد. گرچه به ساحت برخی از فیلسوفان انتخاب شده‌اند، امیدوارم شخصیت‌های اصلی و دغدغه‌های عقلانی مهمی را که از زمان دکارت به بعد فلسفه غربی را شکل داده‌اند، حرفی نرود. به اعتقاد من، رویکرد به این موضوعات از دیدگاه فلسفه تحلیل سودمند است، دیدگاهی که در سال‌های اخیر، پس از مدت‌ها غفلت از آن، در تاریخ مورد توجه قرار گرفته و کوشیده شده است تا دوباره پیوندهایش را با سنت عقلانی غربی تثبیت کند. حوزه‌هایی که در طول تاریخ مهم‌ترین مسائل مورد علاقه فیلسوفان بودند - زیبایی‌شناسی، سیاست، خداشناسی و نظریه عواطف - چندین سال در آثار انگلیسی و امریکایی چندان جدی گرفته نمی‌شدند؛ به علاوه نوعی تنگ‌نظر فزاینده، یعنی دل‌مشغولی به فن و مهارت، جایگزین آن حساسیت شدیدی به رصعیت بشر که مشخصه سنتی فیلسوف نظری^۱ است شده بود. علاقه دوباره به تاریخ فلسفی اصلاح چنین نواقصی را وعده می‌دهد، و کم‌کم آشکار می‌شود که

1. speculative philosopher

حوزه‌هایی مثل حوزه زیبایی‌شناسی و حوزه فلسفه سیاسی، برای فهم فلسفی پخته اگر محوری نباشند، دست‌کم کاملاً فرعی و حاشیه‌ای هم نیستند.

من فلسفه تحلیلی را از دریچه تفکر خلاق بزرگ‌ترین نماینده آن، یعنی ویستگنشتاین،^۱ مورد بحث قرار می‌دهم، و ناگزیر بوده‌ام از بسیاری از دستاوردهای چشمگیر، ولی احتمالاً بیش از حد بها داده‌شده، اندیشمندان انگلیسی، امریکایی که اولین دل مشغولی فلسفی آنها منطق و زبان بوده است صرفه نظر کنم. مقصودم این بوده است که تا حد امکان چشم‌اندازی گسترده [از موضوع بحث] ارائه کنم و پیوستگی نهفته مباحث [فلسفی] رشته را که دستاوردهای اخیر در آن به ما مدد می‌رسانند آشکار سازم.

در فصل نخست، توضیح می‌دهم که چرا بخش اعظم بحث خود را به اندیشمندان برجسته فلسفه بعد از ناسانس اختصاص می‌دهم و چرا روش‌های من با روش‌های مورخ آراء و عقاید^۲ فرق دارد. مسئله مورد علاقه من تشریح مضمون استدلال‌ها و نتایج فلسفی است، نه شرح زمینه‌هایی که این استدلال‌ها و نتایج در آنها به وجود آمدند یا توصیف عواملی که به آنها منجر شده‌اند. کسانی که به تاریخ آراء و عقاید علاقه دارند مایل خواهند بود به بنیاد مباحث این کتاب بازگردند و اوضاع تاریخی شکل‌گیری آن مباحث را بررسی کنند، و نیز به جریان عواملی بپردازند که از هابز^۳ به اسپینوزا^۴، از مالبرانش^۵ به برکلی^۶، از روسو^۷ به کانت^۸، و از شوپنهاور^۹ و ویستگنشتاین منتهی شده است. چه بسا سپس معلوم شود که طبقه‌بندی‌هایی که من برای مکاتب و مباحث اتخاذ کرده‌ام، اگر تحکمی نباشند، دست‌کم برای سمریت کار فلسفی بسیار با اهمیت‌اند.

1. Wittgenstein

3. Hobbes

5. Malebranche

7. Rousseau

9. Schopenhauer

2. historian of ideas

4. Spinoza

6. Berkeley

8. Kant

بیان ویژگی‌های دیدگاهی که این کتاب براساس آن نوشته شده ضروری است. هر چند بیرون آمدن فلسفه تحلیلی از انزوای فرهنگی خود زمان برده است، به نظر من نوری که این فلسفه بر تاریخ فلسفه افکنده از هر نوری که بررسی‌های مختصر پدیدآمده در طول صد سال پیش از شکل‌گیری آن بر تاریخ فلسفه تابیده‌اند عظیم‌تر است. سبک جدیدی از [نگارش] تاریخ فلسفی به وجود آمده است که می‌کوشد دلایلی را کشف کند که می‌توان آنها را نه تنها در زمانی که برای اولین بار اقامه شده‌اند بلکه در هر زمانی ارائه کرد و پذیرفت. این پرسش که آیا در حال حاضر می‌توان به آنچه لایب‌نیتس^۱ نوشته است باور داشت مثل این است که تفسیر کسی را تحت نظم و انضباط عقلانی شدیدی قرار دهیم. از این قرار، کشف این امر ضرورت پیدا می‌کند که منظور واقعی لایب‌نیتس از نتایجی که گرفته چه بود، و چه استدلال‌هایی اعتقاد وی را به آنها توجیه می‌کرد، یا ممکن بود توجه دلالت برورت می‌یابد که اندیشه فیلسوفان پیشین را از زبان نامفهومی که ممکن است باعث ابهام معنای آن شود به صورت ساده‌تری بازگو کنیم، و آن را از هر چیز مقدّم بر زمان و مکان بزداییم و به زبان ویژه‌ای که انسان امروزی در بیان مهم‌ترین عناصر خود به کار می‌برد ارائه کنیم. خواننده در کتاب‌نامه اثر حاضر منابع متعددی در مورد مطالعات اخیر درباره تاریخ فلسفه خواهد یافت که، اگرچه احتمالاً فاقد دامنه و باریک‌بینی فرهنگی مطالعات قبلی‌اند، به نظر من، دقیقاً از این جهت که به گذشته برای پاسخ دادن به پرسش‌های حال نگریسته‌اند، برای همیشه نمود تاریخ فلسفه را تغییر داده‌اند. درست همان‌طور که کشف منطق جدید برای اولین بار فیلدوفان را قادر ساخت تا به فهم تحقیقات منطق‌دانان قرون وسطی نایل آیند، فلسفه جدید ذهن نیز استدلال‌های کانت را به نحوی وضوح بخشیده است که برای اولین بار کسی که از وی متأثر شدند بدان‌ نحو قابل فهم نبود.

با این حال، نباید تصور کرد که تفسیر تحلیلی تاریخ فلسفه با تاریخ

فلسفه‌ای که اندیشمندان مکاتب دیگر در نظر دارند هیچ ارتباطی ندارد. کلیات تفسیری که من ارائه می‌دهم برای بیشتر پدیدارشناسان قابل قبول خواهد بود. من همانند پدیدارشناسان بر آنم که جریان اصلی فلسفه جدید از نظریه دکارتی فاعل شناسا،^۱ و از جدایی متعاقب میان فاعل شناسا و متعلق شناسایی،^۲ یعنی از جدایی یقین ذهنی^۳ و شک درباره عالم واقع،^۴ سرچشمه می‌گیرد. بر این باورم که این جریان، در سرتاسر دوره‌ای که بررسی می‌کنم، حوزه‌های معرفت‌شناسی، مابعدالطبیعه، علم اخلاق و فلسفه سیاسی را شامل می‌شود. همچنین معتقدان مفصل ویتگنشتاین درباره دفاع‌ناپذیری بینش دکارتی عملاً دوره‌ای از تاریخ فلسفی را به پایان رسانده است. با این حال، تصور می‌کنم که استدلال‌های پیش‌شده، که به آنها نیز اشاره خواهم کرد، امکان پدیدارشناسی را زایل می‌کنند.

نیازی به گفتن ندارد که این کتاب، از آنجا که در آن تا حد امکان به اجمال گراییده‌ام، تنها می‌توان به عنوان سب راه‌ما، تار برد؛ اگر این کتاب خواننده را در راه فهم و لذت بردن از آثار فلاسفه‌ای که درباره آنها بحث کرده‌ام مدد رساند کار من به نتیجه رسیده است.

متن حاضر برای ویراست چاپ شمیمز اصداغ شده است. از خوانندگان و منتقدانی که اشتباهات چاپی و تفسیری را یادآور شده‌اند، سپاسگزارم.

1. subject

2. object

3. subjective certainty

4. objective doubt